

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.410.13.4.2024

Pan
Piotr Handwerker
Dyrektor
Miejskiego Zarządu Ulic i Mostów
w Katowicach
ul. Kantorówny 2a
40-381 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/040 – Postępowanie z olejami odpadowymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Zarząd Ulic i Mostów w Katowicach ¹ , ul. Kantorówny 2a, 40-381 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Handwerek, Dyrektor od 1 stycznia 2005 r. do nadal.
Zakres przedmiotowy kontroli	Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki olejami odpadowymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do dnia zakończenia kontroli ² z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art.2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Piotr Jużków, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/127/2024 z 13 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str.1)

¹ Zwany dalej: „MZUiM”.

² Tj. do 22 sierpnia 2024 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, Zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MZUiM do 31 czerwca 2021 r. wytwarzał odpady olejowe na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Katowice z 19 sierpnia 2011 r. oraz od 16 sierpnia 2018 r. także na podstawie wpisu do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz gospodarce odpadami⁵. Do 2020 r. MZUiM wytwarzał odpady tylko o kodzie 13 02 05* - *Mineralne oleje silnikowe przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowco-organicznych*⁶. Od lipca 2021 r., po wygaśnięciu ww. decyzji Prezydenta, zaczął wytwarzać odpady o kodzie 13 02 06* - *Syntetyczne oleje silnikowe przekładniowe i smarowe*, które wykazywane były w ewidencji BDO.

W zakresie ewidencjonowania przez MZUiM wytwarzania i przekazywania olejów odpadowych stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- złożeniu wniosku o aktualizację wpisu do BDO po 870 dniach od powstania obowiązku określonego w art. 59 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁷;
- przekazywaniu nierzetelnych danych firmie prowadzącej w jego imieniu ewidencję odpadów, w efekcie czego ewidencja ta zawierała niewłaściwe dane w zakresie charakterystyki wytwarzanych olejów;
- wystawieniu faktur za odebrane w latach 2021-2024 oleje odpadowe na łączną kwotę 1509 zł dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. z opóźnieniem wynoszącym od 122 do 1081 dni, co m.in. spowodowało konieczność zapłaty zaległego podatku VAT wraz z odsetkami.

Jednocześnie MZUiM dokonując sprzedaży oleju odpadowego nie posiadał wiedzy jakim procesom był on poddawany. W trakcie kontroli NIK, MZUiM uzyskał oświadczenia firm, z którymi współpracował, iż odebrany olej poddawany był procesowi R9 - *Powtórna rafinacja lub inne sposoby ponownego użycia olejów*⁸ oraz że zbieranie olejów o różnych kodach do jednego pojemnika nie miało wpływu na możliwość poddania ich temu procesowi.

Na terenie MZUiM przechowywano oleje odpadowe w ilościach niezgodnych z obowiązującą od 11 sierpnia 2023 r. Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego, która ograniczała ilość przechowywanego oleju świeżego i odpadowego do 600 litrów. W trakcie kontroli NIK ww. Instrukcję zaktualizowano i określono maksymalną dopuszczalną ilość przechowywanych olejów na 1300 litrów.

MZUiM terminowo składał sprawozdania o wytworzonych odpadach i gospodarowaniu odpadami za lata 2020-2023 za pomocą BDO, a Marszałek Województwa Śląskiego⁹ nie wnosił do nich uwag i każdorazowo je zatwierdzał.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zwana dalej: „BDO”.

⁶ W oparciu o załącznik do rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 10).

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, ze zm. zwana dalej: „uod”.

⁸ Zwany dalej: „R9”.

⁹ Zwany dalej: „Marszałkiem”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki olejami odpadowymi

Opis stanu
faktycznego

1. Dnia 19 sierpnia 2011 r. Prezydent Katowic wydał decyzję nr 125/O/2011, którą zatwierdził *Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi na terenie podległym MZUiM*. W decyzji tej określono m.in. rodzaje i roczne limity gromadzonych odpadów, w tym olejów odpadowych¹⁰. Ważność decyzji upłynęła z dniem 30 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str.2-10)

2. Dnia 16 sierpnia 2018 r. MZUiM złożył do Marszałka wniosek o uzyskanie numeru w rejestrze BDO. We wniosku wskazano kody i rodzaje wytwarzanych odpadów, w tym kod 13 02 05* - *Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych*.

Marszałek pismem z 1 października 2018 r. poinformował MZUiM o nadaniu numeru rejestrowego (000065158). Mimo że od 2021 r. MZUiM wytwarzał również odpady o kodzie 13 02 06* - *Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe*, który nie był pierwotnie ujęty we wniosku, MZUiM nie dokonał aktualizacji wpisu w rejestrze BDO, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.11-16)

3. MZUiM zlecił prowadzenie ewidencji odpadów w BDO prywatnej firmie w oparciu o przekazywane jej dane. W okresie objętym kontrolą zawarł z nią pięć umów¹¹, w których określił obowiązki wykonawcy wskazując na:

- przygotowanie i prowadzenie – zgodnie z przepisami uod – kompleksowej ewidencji odpadów, które powstają w związku z działalnością firmy i eksploatacją budynków należących do MZUiM;
- sporządzanie w danym miesiącu kart przekazania odpadów¹² i kart ewidencji odpadów¹³ w BDO;
- opracowanie po zakończonym roku – zgodnie z przepisami uod - zbiorczego zestawienia danych o odpadach, powstałych w ciągu całego roku i zamieszczenia rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami w BDO.

Dyrektor MZUiM wystawił 3 marca 2020 r. wykonawcy ww. usługi pełnomocnictwo do reprezentowania MZUiM przed osobami trzecimi, organami administracyjnymi i innymi instytucjami w sprawach dotyczących gospodarki odpadami, w szczególności do składania oświadczeń w ramach systemu BDO. Do 2020 r. ewidencję prowadzono elektronicznie w systemie BDO oraz w formie papierowej, a od 1 stycznia 2021 r. wyłącznie w BDO. MZUiM nie prowadził samodzielnej ewidencji olejów odpadowych, a jedynie przekazywał wykonawcy dane dotyczące kodu odpadu oraz ilości oleju odpadowego. Dane dotyczące odpadów olejowych przekazywano firmie dopiero w momencie zapelnienia beczki zawierającej ww. odpady i sporządzenia zamówienia odbioru odpadów. Po uzyskaniu od odbiorcy potwierdzenia masy odebranych

¹⁰ 13 10 10* - *Mineralne oleje hydrauliczne niezawierające związków chlorowcoorganicznych* w ilości do 1,3 Mg rocznie; 13 02 05* - *Mineralne oleje silnikowe przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych* w ilości do 4,5 Mg; 13 02 06* - *Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe* w ilości 1,2 Mg rocznie.

¹¹ Umowa nr 1/BHP/O/2020 z 2 stycznia 2020 r., Umowa nr 1/BHP/O/2021 z 2 stycznia 2021 r.; Umowa nr 1/BHP/O/2022 z 3 stycznia 2022 r.; Umowa nr 1/BHP/O/2023 z 2 stycznia 2023 r.; Umowa nr 1/BHP/O/2024 z 2 stycznia 2024 r.

¹² Zwana dalej: „KPO”.

¹³ Zwana dalej: „KEO”.

odpadów, wartości te MZUiM przekazywał firmie wykonującej ww. usługę, a ta wprowadzała do KPO i KEO w miesiącu dokonania odbioru.

(akta kontroli str.33-43)

W okresie objętym kontrolą w imieniu MZUiM wystawiono łącznie 9 KPO dotyczących olejów odpadowych: trzy w 2020 r., jedną w 2021 r., dwie w 2022 r., dwie w 2023 r. oraz jedną w 2024 r. Wszystkie karty wystawione w 2020 r. dotyczyły odpadu oznaczonego kodem 13 02 05*, a wszystkie karty wystawione w latach następnych – odpadów oznaczonych kodem 13 02 06*. KEO za rok 2021, 2022, 2023 oraz 2024 wystawione zostały w BDO, natomiast karta za rok 2020 sporządzona była w formie papierowej, a zawarte w niej dane, z uwagi na brak takiego obowiązku prawnego, nie zostały przeniesione do systemu BDO. Wystawione w imieniu MZUiM KEO zawierały wszystkie elementy wymienione w art. 67 ust. 3 uod, a KPO zawierały ponadto elementy określone w art. 67 ust. 3a uod.

(akta kontroli str.44-61)

Na podstawie dziewięciu wystawionych KPO stwierdzono, że we wszystkich przypadkach transport odpadów wytworzonych w MZUiM odbył się w dzień wystawienia karty. W jednym przypadku firma odbierająca potwierdziła w BDO przejęcie odpadów w tym samym dniu, lecz w pozostałych, od dnia transportu do potwierdzenia minęło od 2 do 24 dni. W czterech przypadkach firma odbierająca odpady potwierdziła w BDO ich przejęcie w dniu transportu, a w pozostałych po okresie od jednego do siedmiu dni od dnia potwierdzenia transportu.

Dyrektor wyjaśnił, że: *W BDO nie ma narzędzi do kontaktu z firmą odbierającą odpady, w praktyce pomiędzy firmami jest kontakt telefoniczny. MZUiM nie ma wpływu na to, kiedy firma odbierająca odpad w systemie BDO potwierdzi transport (jest to czynność formalna), jednak sprawdza potwierdzenie przejęcia odpadów (faktycznego zagospodarowania odpadu), wtedy dany odpad w systemie BDO ma status zrealizowane przejęcie.* Masa odpadów wskazana w KPO przez MZUiM każdorazowo odpowiadała masie odebranych odpadów i wynosiła w 2020 r. 1,3050 Mg dla kodu 13 02 05* oraz łącznie 2,523 Mg¹⁴ dla kodu 13 02 06* w latach 2021-2024 (26 kwietnia). MZUiM nie było zobowiązane do monitoringu transportu w systemie SENT¹⁵, ponieważ jednorazowo masa brutto lub objętość przesyłek nie przekraczała 500 kg lub 500 litrów.

(akta kontroli str.66-74)

4. Sprawozdania o wytworzonych odpadach i gospodarowaniu odpadami przez MZUiM za lata 2020-2023 zostały złożone poprzez BDO. Wszystkie sprawozdania złożono w terminie¹⁶, tj. do 15 marca roku następującego po roku sprawozdawczym. Sprawozdania te zostały zatwierdzone przez Marszałka w terminie do 30 września, o czym poinformowano MZUiM za pośrednictwem BDO. W systemie BDO, przy każdym sprawozdaniu znajdował się komunikat „zatwierdzone”, co potwierdzało ich prawidłowość. W żadnym sprawozdaniu oraz sporządzonych KEO MZUiM nie dokonywał korekt¹⁷. Dane o masie odpadów olejowych wykazane w sprawozdaniu we wszystkich przypadkach były zgodne z danymi wynikającymi z KEO oraz KPO.

¹⁴ 0,4350 Mg w 2021 r.; 0,7830 Mg w 2022 r. 0,8700 Mg w 2023 r. oraz 0,435 Mg w 2024 r. (26 kwietnia).

¹⁵ SENT- Teleinformatyczny system monitorowania przewozu towarów wrażliwych utworzony przez Krajową Administrację Skarbową.

¹⁶ Sprawozdanie nr 2020/WO/000065158/1/1 – 9 marca 2021 r.; sprawozdanie nr 2021/WO/000065158/1/1 – 10 marca 2022 r.; sprawozdanie 2022/WO/000065158/1/1/ - 28 lutego 2023 r. oraz sprawozdanie nr 2023/WO/000065158/1/1 – 15 marca 2024 r.

¹⁷ Wystąpiło natomiast 21 przypadków korekty KPO, co spowodowane było błędnym podaniem szacunkowej masy przekazywanych odpadów. Inicjatorem tych korekt za każdym razem była firma odbierająca (przejmująca) odpady, która je ważyła i w przypadku niezgodności z deklarowaną masą zwracała w BDO kartę do korekty przez MZUiM. Żadna z korekt nie dotyczyła jednak oleju przepracowanego.

(akta kontroli str.79-101)

W MZUiM nie ważono olejów odpadowych, a ich wstępną masę określał pracownik Bazy sprzętu i transportu na podstawie przyjętego przelicznika objętościowego, zgodnie z którym jeden litr oleju odpadowego ważył 0,87 kg. Dyrektor wyjaśnił, że: *MZUiM przyjął przelicznik w wysokości 0,87 kg/l oleju przepracowanego na podstawie pomiaru wagowego. Podawanie wagi odpadów jest tylko szacunkowe, a końcowa waga przekazanych odpadów jest sprawdzana i korygowana przez firmę odbierającą odpady. Jak do tej pory waga odebranych olejów przepracowanych nie została nigdy skorygowana co potwierdza poprawność pomiaru.*

(akta kontroli str.131)

5. W MZUiM nie wprowadzono pisemnej procedury postępowania z olejami odpadowymi, a żadnemu pracownikowi nie powierzono pisemnie obowiązków w zakresie postępowania z ww. olejami.

Dyrektor wyjaśnił, że: *zużyty olej z pojazdów i maszyn MZUiM pobierano grawitacyjnie do specjalistycznych pojemników lub przeznaczonych do tego celu zlewarki. Pobrany olej z maszyn i pojazdów był przelewany do zbiorczych pojemników¹⁸ umieszczonych w magazynie olejowym. Po ich zapelnieniu do ilości około 500 litrów zamawiany był odbiór przez uprawnioną do tego firmę. Wyjaśnił też, że: MZUiM olej odpadowy przekazywano firmie posiadającej uprawnienia¹⁹ w zakresie gospodarowania odpadami. Dopiero na potrzeby nin. kontroli MZUiM uzyskał od przedstawiciela firmy odbierającej informację, że olej odpadowy przekazywany był do powtórnej rafinacji lub innego sposobu ponownego użycia olejów (proces R9).*

(akta kontroli str.103-105,121)

W magazynie olejowym, zabezpieczonym stalowymi drzwiami zamykanymi na kłódkę, znajdowały się pojemniki ze świeżym olejem, sorbent oraz trzy metalowe dwustulitrowe beczki oznaczone kodem 13 02 05* i napisem „olej przepracowany”. Do beczek tych zbierano zużyty olej. Posadzka magazynu wykonana była ze standardowej wylewki betonowej, która - jak wyjaśnił Dyrektor - pokryta była tzw. „folią w płynie”. Kontrolującemu nie przedstawiono jednak dokumentów pozwalających na ustalenie czy beczki, w których przechowywany był olej odpadowy i stanowisko w którym były one ustawione pozwalało na odprowadzenie ładunków elektrostatycznych. NIK zwraca przy tym uwagę, że wymóg zapewnienia takiej możliwości wynika bezpośrednio z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 października 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi²⁰.

Oznaczenie beczek było niezgodne z § 3 ust 2 *rozporządzenia ws. postępowania z olejami*, zgodnie z którym beczka powinna być oznaczona napisem „OLEJ ODPADOWY”. Beczki oznaczono prawidłowym napisem w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str.103-105,124)

MZUiM stosował w swoich pojazdach i maszynach różnego typu oleje, które częstokroć stosowane były zamiennie i które zgodnie z ich charakterystyką po zużyciu stanowiły odpady o kodach 13 02 05*²¹ oraz 13 02 06*²². Z tego względu w MZUiM nie zbierano olejów odpadowych w sposób selektywny, lecz zlewano zużyte oleje odpadowe do jednej beczki. Beczki na mieszanie zużytych olejów odpadowych

¹⁸ Beczki na olej o pojemności 209 litrów oznaczone kodem 13 02 06*.

¹⁹ Wpis do BDO.

²⁰ Zwany dalej: „Marszałkiem”.

²¹ Helix Ultra ECT C3 5W-30, Elf full tech FE 5W-30, Mobil Extra 2T, Shell Rimula r4 15w-40, Rubia optima 3100 10W-40, Rubia TIR 7400 10W-40, Castrol Vecton Long Drain 10W-40 E7.

²² Helix Ultra 5W-40, Helix HX 10W-40, SYNTMAR TRUCK PRO SHPD CI-4/SL 10W-40, Shell Rimula r5 LM10W-40, Rimula R6 LM 10W-40, Shell SpiraxS6 AXME 75W-90, Shell Spirax S6 gxme.

oznakowane były jednak wyłącznie kodem 13 02 06*. Zgodne z § 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie postępowania z olejami, praktyka ta była dopuszczalna jedynie w przypadkach, gdy nie wpłynie to negatywnie na proces ich odzysku lub unieszkodliwiania. Tym samym należy uznać, że MZUiM dokonywał mieszania olejów o różnym kodzie odpadów nie mając wiedzy czy jest to zgodne z obowiązującymi przepisami.

Dyrektor wyjaśnił, że: *firma odbierająca od MZUiM odpady olejowe nigdy nie zgłaszała problemów z odebraniem odpadem olejowym a mieszanie różnych rodzajów olejów odpadowych było dopuszczalne, jeśli nie wpływało to negatywnie na proces ich odzysku lub unieszkodliwiania.* W trakcie kontroli NIK, MZUiM uzyskał oświadczenia od firm, z którymi współpracował, że oddane oleje zostały poddane procesowi R9, a ich mieszanie nie miało negatywnego wpływu na ten proces.

(akta kontroli str.124-125,135, 142,157-170)

Na terenie MZUiM obowiązywała wprowadzona przez Dyrektora Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego z 11 sierpnia 2023 r.²³, w której określono maksymalne dopuszczalne ilości oleju przechowywanego w magazynie olejowym. W pkt 5.1 tej instrukcji wskazano, że w magazynie mogło znajdować się maksymalnie do 600 l oleju świeżego. Instrukcja nie przewidywała przechowywania w magazynie olejowym olejów odpadowych. Oleje takie były jednak przechowywane w magazynie olejowym wraz ze świeżymi. W efekcie, łączna ilość przechowywanego oleju w magazynie znacząco przekraczała ilość wynikającą z Instrukcji.

Dyrektor wyjaśnił, że: *MZUiM ma ograniczone możliwości lokalowe i magazynowe, w związku z tym mieliśmy trudności w wyznaczeniu innego miejsca do przechowywania olejów silnikowych oraz odpadowych niezbędnych do bieżącej działalności. Nie ma także możliwości terenowych i finansowych do wybudowania dodatkowego magazynu. W Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego aktualizowanej, co dwa lata (gdzie termin aktualizacji przypada na sierpień 2025 r.) nie uwzględniono zwiększonej ilości przechowywanych czasowo olejów.*

W trakcie kontroli NIK, w dniu 11 sierpnia 2024 r. zaktualizowano ww. instrukcję. W nowej instrukcji maksymalna dopuszczalna ilość tymczasowo przechowywanego oleju wynosiła 1 300 l. Instrukcja zarówno z lat 2020-2023 oraz 2024 roku została opracowana przez Specjalistę ds. bezpieczeństwa Pożarowego²⁴.

(akta kontroli str. 122, 171-215)

W latach 2020-2024 (I kwartał) MZUiM przekazał odpady olejowe dwóm firmom²⁵ zajmującym się zbieraniem i przetwarzaniem odpadów. Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że: *Z uwagi na niską wartość zamówienia firma odbierająca odpady wyłaniana jest bez stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych z dnia 11 września 2019 r. (zamówienie poniżej 130 000 zł). Ponadto zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym Dyrektora Miejskiego Zarządu Ulic i Mostów w Katowicach nr 1/2021 z dnia 4 stycznia 2021 r. dla zamówień do 50 000 zł nie jest wymagana procedura rozpoznania cenowego. Zgodnie z naszym rozeznanie rynkowym niewiele firm jest zainteresowanych odbiorem tak małych ilości oleju odpadowego, a z firmą (...) współpracujemy od wielu lat. Firma posiada aktualną decyzję dotyczącą pozwolenia na zbiórkę, transport i utylizację odpadów. Faktury za odebrane w latach 2020-2023 oleje, MZUiM wystawił dopiero w 2024 r., tj. z opóźnieniem sięgającym od 122 do 1 081 dni, co opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str.122)

²³ Zwana dalej: „Instrukcją”.

²⁴ Upr. KG PSP nr 2321.

²⁵ Z Rudy Śląskiej (BDO: 000000813) oraz z Chorzowa (BDO:000003270).

6. W okresie objętym kontrolą w MZUiM nie były prowadzone kontrole Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Urzędu Marszałkowskiego w zakresie postępowania z olejami odpadowymi. Dyrektor wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą na terenie MZUiM nie wystąpiły żadne wycieki oraz inne problemy z przechowywaniem olejów odpadowych.

(akta kontroli str. 121, 132)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MZUiM z opóźnieniem wystąpił do Marszałka o aktualizację wpisu do rejestru w zakresie wytwarzanych odpadów pod kodem 13 02 06*. Pierwsze odpady z tym kodem odnotowano w MZUiM w KPO z 15 lipca 2021 r. i od tego dnia, w myśl art. 59 uod, w ciągu 30 dni Dyrektor MZUiM powinien wystąpić z wnioskiem o aktualizację wpisu. MZUiM wystąpił o taką aktualizację jednak dopiero 2 stycznia 2024 r., a więc blisko 2,5 roku później, wskazując przy tym trzy nowe kody²⁶ olejów odpadowych.

Dyrektor wyjaśnił, że: *wpis został zaktualizowany, ponieważ silnikowe oleje mineralne zostały zastąpione syntetycznymi. W konsekwencji przepracowane oleje zaczęły być odbierane pod kodem 13 02 06*. Pozostałe kody dodano na wypadek ewentualnego pojawienia się takich odpadów w przyszłości (...) Mineralne oleje hydrauliczne nie były odpadem, ponieważ wykorzystywano je do uzupełniania układu hydraulicznego w celu usunięcia awarii. Olej o kodzie 13 01 10* nie był wymieniany w samochodach i maszynach w ramach przeglądów okresowych w warsztacie MZUiM, a zlecany firmom zewnętrznym. Ponadto stwierdził, że: MZUiM, jako podmiot wpisany do rejestru jest obowiązany do złożenia marszałkowi województwa wniosku o zmianę wpisu, w przypadku zmiany informacji zawartych w rejestrze, np. pojawienia się nowego kodu odpadu, Tej czynności nie dokonano w wymaganym terminie. Składanie informacji za pośrednictwem indywidualnego konta w informatycznym systemie BDO było rozwiązaniem zupełnie nowym, którego wszystkie firmy się uczyły. Ponadto w roku 2021 był szczyt obowiązujących ograniczeń w związku z pandemią Covid-19.*

W ocenie NIK, powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, a okoliczności i utrudnienia związane z epidemią COVID-19, nie mogą stanowić podstawy do nie wywiązywania się MZUiM z podstawowych obowiązków określonych ustawowo.

(akta kontroli str.125,145)

2. MZUiM przekazywał firmie prowadzącej ewidencję odpadów (BDO) nierzetelne dane, w efekcie czego prowadzona przez nią ewidencja odpadów zawierała dane nie odpowiadające stanowi rzeczywistości. Nierzetelność przekazywanych danych polegała na tym, że MZUiM przekazywał dane o ilości olejów zlewanych do beczki dopiero po jej wypełnieniu i stosował do nich tylko kod 13 02 06*, mimo że część z nich w kartach charakterystyki produktu klasyfikowana była przez producentów olejów jako odpady o kodach 13 02 05*. Praktyka ta była niezgodna z art. 66 ust. 1 uod, zgodnie z którym posiadacz odpadów jest obowiązany do prowadzenia na bieżąco ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 uod.

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że: *W celu określenia kodu odpadów MZUiM korzysta z kart charakterystyki danego oleju. Każda karta charakterystyki*

²⁶ 13 01 11*, 13 02 06* i 13 02 08*.

w sekcji 13 zawiera rekomendowany kod odpadu oraz że: Za klasyfikację odpadów odpowiedzialny jest zawsze użytkownik końcowy. Z uwagi na możliwe zanieczyszczenie mineralnego oleju resztkami syntetycznego korzystamy tylko z kodu 13 02 06*.

Zdaniem NIK, producent nadając kod odpadu wynikający z rozporządzenia Ministra Klimatu z 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów²⁷, ustalił w sposób jednoznaczny, iż wyprodukowany przez niego olej po przepracowaniu stanowi odpad o określonym kodzie, a wytwórca odpadu powinien ten kod stosować. Ponadto w konsekwencji powyższego roczne sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami zostały sporządzone niezgodnie ze stanem faktycznym w zakresie rodzaju wytwarzanych odpadów bowiem nie obejmowały odpadów o kodzie 13 02 05*.

(akta kontroli str.132,135)

3. W latach 2020-2024 MZUiM wystawił sześć faktur za odebrane oleje odpadowe na łączną kwotę z 1 990 zł, przy czym cztery z nich, na łączną kwotę 1 509 zł²⁸ wystawione zostały z opóźnieniem wynoszącym od 122 do 1 081 dni. Działanie takie było niezgodne z art. 106i ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od dostaw i usług²⁹ i skutkowało koniecznością złożenia przez MZUiM korekty deklaracji VAT-7 za lipiec 2021 r., maj i sierpień 2022 r. oraz marzec i wrzesień 2023 r. w łącznej wysokości 314 zł plus odsetki.

Dyrektor wyjaśnił, że MZUiM nie wystawiał faktur za odebrany olej odpadowy ze względu na brak stosownych procedur wewnętrznych w tym zakresie. Jednocześnie wskazał, że od 2024 r. faktury są wystawiane na bieżąco. Wskazał również, że odbiorca olejów zapłacił za wystawione faktury, a MZUiM wystąpił 6 sierpnia 2024 r. do Biura ds. centralnych rozliczeń VAT Urzędu Miasta Katowice o możliwość dokonania korekty w deklaracji. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych w MZUiM nie uzyskał on od Miasta informacji o możliwości dokonania korekty.

(akta kontroli str.131,217-223)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na potrzebę:

- Uwagi
1. Przestrzegania obowiązujących terminów składania Marszałkowi Województwa wniosków o aktualizację wpisów w rejestrze.
 2. Bieżącego wystawiania faktur dokumentujących dokonane operacje gospodarcze, w tym związane ze sprzedażą odpadów oraz uzyskiwania związanych z nimi przychodów,

a także wnosi o:

- Wniosek
- Prowadzenie ewidencji olejów odpadowych w sposób uwzględniający ich charakterystykę i kody wynikające z przepisów uod.

²⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 10

²⁸ Faktura 967/07/2024 na kwotę 117,71 zł za olej z 2021 r. (1081dni); Faktura 969/07/2024 na kwotę 187,27 zł za olej z 2022 r. (777 dni); Faktura 971/07//2024 na 321,03 zł za olej z 2022 r.(685dni); Faktura 288/02/2024 na kwotę 481,53 zł za olej z 2023 r. (122 dni); Faktura 972/07 na kwotę 401,39 zł za olej z 2023 r. (473 dni).

²⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 361.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 25 października 2024 r.

Kontroler

Piotr Jużków

St. inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach